

DE CHRISTI

AD ADAMAE LIONS

CLEMENS

Oratio inter Pontificia sacra sub CLEMENTE VIII Pont. Max.
ad Vaticanum Habita à Lelio Peregrino Civilis Philoso-
phiae in Romana Academia Professore.

Anno M. D. XCII.

Necnon oratio altera de Sanctissima Trinitate, Dicta ab
eodem apud SIXTUM V. Pont. Max.

Anno M. D. LXXXIIX.

SVPERIORVM PERMISSV.

R O M AE,

Apud Ascanium, & Hieronymum Donangelos.

M. D. XCII.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. D.
CYNTHIO ALDOBRANDINO
CLEMENTIS VIII. P. M.

SORORIS FILIO,

Vtriusque Signatura R. eferendario,

LÆLIVS PEREGRINVS S. D.

ERIVS de CLEMENTIS VIII. avunculi tui
Summo Pontificatu tibi gratulor, quia censebam eiusmodi of-
ficium nudis verbis non esse persolvendum. quod autem ob-
servantia in te mee argumentum offerrem, nullum diu habui,
donec oratio de Ascensu Domini in Basilica Vaticana nu-
per a me de more habita non pauci ad legendam expetita,
& ut eorum desiderio, nonnullorum etiam imperio, satisfacere-
ret, typis data, huius dissolvendi debili praeuit occasionem.
Cui aliam de Sanctissima Trinitate ad SIXTUM V. ante annos quatuor dictam
adiunxi, ut una alterius comitatu secutior prodiret in publicum, & minus quascumq.
cresceret accessione. Equidem agnosco rei tenuitatem; noni granditionem tuam variam,
atque multiplicem; intelligo, quam solida ad amplissimos honores virtutis iecris fun-
damenta, quam magni ad eos contendas itineribus, quid demum CLEMENTIS VIII.
sororis filio in avunculi familiam ob egregias animi dotes adoptato debeatur. Sed vi-
cit pudorem opinio humanitatis tuae, & apud te vicumque innotescendi studium, ut
opellam istam non tam muneri, quam gratulationis loco offerrem. quam si libenti ac-
ceperis animo, quod & futurum pro certo habeo, ad maiora, quae nunc molior, incul-
ganda, tuoque nomini dicanda, reddideris promptiorem.

DE CHRISTI AD CAELOS ASCENSU.

MAXIME vellem, Pater Amplifs. vt, quantum celi clemen-
tia hoc verno tempore ijs, qui à terra gignuntur, addit vi-
rium ad adolefcendum, tantumdem Dei bonitas mihi de
Christi ad caelos adscensu verba faéturo præberet eopiz ad
dicendum, & vna cum amplitudine rerum cresceret vis in-
genij, atque vocalior factus Imperatorem nostrum deuicti
moris, expugnati inferni, dæmonis principatu eiecti

spoliis onustum, remeantem ad Patrem, grandi & ornata oratione celebrarem.
Si enim mens erigenda, si vox altius tollenda vniquam fuit, hodie in primis
cunctæ mentis, & vocis effundendæ vires, hodie Christi triumphus è terra ad
celi summa ductus lætis acclamationibus prosequendus, hodie rerum multo
ante feliciter gestarum memoria grata commemoratione repetenda, quando
beneficia, quæ mortalibus inde fluxere, perseverant immortalia, nec diuturni-
tate senescunt, aut conuersione rerum corrumpuntur. *Omnes gentes plaudite
manibus, iubilate Deo in voce exultationis. Adscendit Deus in iubilo, & Dominus in voce
tuba.* cuius quidem admirandi adscensus initium, & per aeris ima progressum,
ex historia sacra, vt gesta sunt, nouimus, reliquæ vero pompæ prospectû cir-
cumfusa nubes abstulit, & quæ beata celi agmina redeuntî victori Regi offi-
cia præstiterint, quid paternos inter complexus aditum fuerit, non nisi conie-
ctura consequi licet. Ego de vtroque ita dicam, vt quæ Euangelistæ tradiderunt,
pro indubitatîs asseram, quæ vero pijs meditationibus adduntur, ita censeant
accipiendæ quasi, Christi magnitudini, æterni patris erga Filium amorî, ex-
lectis demum familiæ in principem suum obsequio, conuenire existimentur.
Neque enim quæcumque Diuinæ voluntatis internuntius ille, ac magni confi-
lij administrator, ad hominum salutem perfecit, erant Apostolorum oculis sub-
ijciendæ, nec adeo latus fidei campus relinqui videbatur, si, vt Christum è
terra eleuatum & propriis in ære nitentem viribus aliquandiu conspexere, ita
eundem, superatis nubibus sphæram ignis prætergressum, orbés omnes emen-
sum, supra choros angelorum collocatum, vidissent. Sed, quoniam difficile sua-
deri poterat multis, corpus natura pronum ad infima cælo inferendû, aut vo-
luptatem vllam in aliena, & à nobis remotissima sede percepturum, extrema
ista Dominus ita composuit, vt ad tollendam perplexitatem sui ascensus ini-
tium spectandum præberet, progressum vero & aduentû ad caelos, quæ ve con-
secuta sunt, ad fidei meritum occultaret. *Idcirco videntibus illis eleuatus est, sed
nubes suscepit eum ab oculis eorum.* vt enim sæpe nubes prospectum Solis auferunt,
ita nubes illa sacro corpori prætenta Christum Sole splendidiorem discipulorû
oculis subtraxit. Neque vero huic mysterio singulare existit, vt partim cer-
neretur oculis, partim fidei committeretur, cum id ipsum sæpe alias, ac præ-
sertim in Christi resurrectione, fuerit custoditum. nemo quippe mortalibus
oculis Christum reuiuiscen-tem, & è sepulchro emergentem adspexit, sed à mor-
tuis excitatum & vitali fruente aura multi viderunt, manibus attrectarunt,
suntque familiariter allocuti. quapropter exordium resurrectionis, non fuit
illud quidem aspectabile, sed finis oculorum experimento probatus est, con-

travero, ascensus initium specari potuit, finis non potuit. Quibus enim, et
ligo in circuitu eius, & qui ponit nubem ascensum suum, atque ambulat supra pennas ven-
torum, patrato redemptionis opere, dilectissima totam omnem Iudæam, ad quā
missus fuerat, Evangelio, confirmatis discipulorum animis, omnibus ex sen-
tentia confectis, diuturniorem sui præsentiam hominibus hanc necessariam
ratum, sacrum corpus, quod in visceribus Virginis à Spiritu sancto fuerat fabrefac-
tum, Angelis exhibendum censuit, quibus & illi magnopere cupiunt eius con-
specum frui, quem omnis Ecclesie caput agnoscunt, in quo thesauris omnes sa-
pientiæ & scientiæ Dei reconditos intelligunt. Hos magno numero in terram
descendisse, ac tractum omnem qui ad cæli extrema protenditur, complevisse,
crediderim, quo enim pacto Christi reditum non summo gaudio, & omnibus
lætitia argumentis ornandum arbitrantur, cuius per carnis assumptionem
quasi discesum magnis fuerant obsequiis prosecuti? Si Christi adventum at-
que ortum Angeli nuntiabant, si ab Herode quesitum ad necem servandū cu-
rarunt, si securi cuncti nuntiabant, si paventi in hortu sunt consolati, si à mor-
tuis excitati sepulchrum & vestes venerati sunt, dicam amplius, si à Iudæis
contumelia affectum, si à Palato morte multatum & gemitu tulerunt, quomodo
non eundem, immortalem factum, de victorum hostium manibus referen-
tem, omni officio, & reuerentia exciperent? Ideo duos tantum albis amicos ve-
stibus Discipuli conspexere, hodierni triumphi comites, cum nihilominus Chri-
sto, in lucem edico, confertissimi Angelorum chori, pastorum auxilium sacros,
hymnos concinuerint, quod satis constaret Domino, victori, ac triumphatori
innumeros & beata illa multitudo spiritus sancti futuros, qui ejusdem in
hoc orbe peregrini, & vilissimi involuti papæ in involucula summo studio in-
genti alacritate exornant. Exultabant itaque angeli, & frequentissimi lau-
des Imperatoris decantabant, gaudebant novam eo dicam apertam in cælum viā,
nullius umquam ante impressam, vestigia gratulabantur, invicem cæli sedes
expleri cœptas, quas tristes Luciferi, & sociorum casus vacuas dimiserat, am-
plexabantur, novam coloniam à Christo in cælum ductam, sanctos inquam
Patres Tarratorum faucibus creptos, illas principinas hominum, cælo dicatas,
& Christi cicatrices instar, Solis rutilantes, taporum fontes bonorum, venera-
bundi intuebantur. Quæ vero inter Christum ad dextram virtutis Dei loca-
tum, & Patrem Intercesserint, quid ultro citroque actum, nec firmè coniecere,
nec pro dignitate efferre possum. Si quid tamen homini humi strato de rebus
altissimis meditari fas est, & ab his, quæ apud nos geruntur, divina secreta ri-
uari, quando filius in mundum Patris nomine locatus venerat, eundem in
primo post reditum cum Patre congressu antea cæle legationis existimo reddi-
disse rationem, qualis ea fuerit, quibus concepta sententiis, non satis intelli-
go, nec divinam mihi orationem ad imitandū propono, verum, si verbis huma-
no sensui accommodatis ea forent exprimenda, his ferme opinor non incommo-
de adumbratam. Pater, centesimam ovem, quæ a reliquo grege aberraverat,
ingenti cura conquisitam magno inuicem labore, humeris sublatam reporto,
& quoniam pastor huius à re conditi gregis me esse voluisti, nihil omisi, quod
ad iniqui oneris rationem pertineret, discruciat. Pastor, vel ob unā ovem
amissam, & accepta fistula & spūmā marore calamos, vicinaloca lamenta-
tione implet, ovem illam quasi ratione præditam sono evocat, & querelis.
Equidem angebar animo, quod homo, solitudines ingressus vastissimas petiis-

let.
orbe
pleu
cam
quib
cond
tue
græ
dis
carr
inqu
ab
di
om
pi
nib
nis
ne
en
ter
bo
por
cæ
cal
lu
no
inc
her
tur
co
an
pa
e
ad
de
me
va
cir
en
pe
fec
mi
br
ce
ad
pi
fu

set. quamobrem ex antro mortalitatis carnem assumpsi, corpus cruciatibus, orbem vocibus, adhortationibus, lacrymis, eiulatibus, sudore, sanguine complui, si quo modo amissam ouem à longo errore ad taulas reducere possem. eam tandem palantem, & ad maiora in dies præcipitia ruentem inueni, iisdem quibus Crucis lignum humeris sustuli, ad tui conspectu retuli. Ecce ouile vnum constitutum est, & vnus ouium Pastor effectus. Mulier, amissa drachma, impatiens moræ, accendit lucernam, euertit domum, eaque recuperata vicinos ad gratulationem inuitat. Ego hominis animam, ad tui imaginem conditam, secundis affectibus, quasi terræ sordibus obrutam, conquisturus, accendi lucernam carnis, mundum euerti, Crucis ligno quasi scopis à peccato repurgaui, drachmam inueni, quam philominus vt reciperem, magnos pertuli labores. Dæmonem ab antiqua leuitate stolidæ ferocem, pro drachmæ possessione mecum confregit, diu ausum, vici, mortis imperium euerti, inferorum portas prostrauit, captiuos omnes tui signatos imagine eduxi, drachmam diuina forma insculptam recipi, conuocentur Angeli, intelligentiæ merito & felicitatis communione hominibus vicini, & communicato gaudio, geminatis plausibus, humanæ redemptio- nis periodus celebretur, hi, quos mecum adduxi, æternâ nobiscum beatitudi- ne fruantur; qui in sæculi turbine remanserunt, paracliti spiritus illapsu recre- entur, & confirmantur, breui huc etiam assumendi, hic finis fit mysteriorum, hic terminus laborum. Et quidem ista periodus exiit humane redemptionis, hoc nouæ Hierusalem in cælo conditæ principium, qua omnia electorum cor- pora sunt post nouissimum diem excipienda, animabus interim, prout à pec- catorum noxa fuerint expiati, nulla interposita mora eodem conuolaturis. Si enim Christus resurrexit, & nos resurgemus. Si Christus animo, & corpore in cæ- lum conscendit, & nos id ipsum aliquando consequemur. præiit enim parare nobis locum, vt ipsemet antea fuerat discipulis pollicitus. Ad cælum itaque incolendum nati, quid humo defixi hæremus? ad æternitatē cum Christo ha- bendam facti, quid fluxis & caducis immoramur? cælestis Hierusalem ciues fu- turi, quid supra flumina Babylonis ædificamus? ne magnū censeas, quod sine- concluditur, ne firmum existimes, quod vicissitudini subditur. Diuitiæ, maris atque terræ excrementa, (neque enim digniore eas nomine appellare possum), paulo magis eorum sunt, a quibus possidentur, quam illorum, apud quos ne in- expectatione quidem vmquam fuere, sed perinde, ac puluis a turbine, ab aliis ad alios subinde ventilantur atque iactantur. Natalium splendor præclara qui- dem res est, sed aliena, sed à maioribus accepta, sed plerumque inutilis, maxi- me cum vitio fixatur. Gloria vt amabilis, ita instabilis, dilabitur vt fumus, & vmbra instar contineri nequit. Pulchritudo acceptissima est mortalibus, sed- cæstro, quasi flos a radice succisus, languet, nec humanæ vitæ magno vsui aut emolumento existit. Valetudo pretiosa, sed corrumpitur facile, & ad summum perducta bonitatis grauissimis sæpe morbis aditū præbet. Robur laudandum, sed vt belluis à natura largius tributum, quod vt senectute & egritudine cõsumitur. Fallax demum omnis rerum sublunarium prosperitas eundē statum ne breui quidē momento tueretur, sed insomnij more hominū curas eludit. Suspice cælum, eiusq; immensitatē, & ornatum, ad stabiles atq; æ firmas spes animum aguertere: ne hisce per terrenam specū volitantibus vniuersis incumbat ad illā am- plitudinē contendere; ne terræ angustos limites intueri, & sis mēte, vbi quimo futurus es & corpore, vbi plenā cum Christo habiturus, & æternā felicitatem.

DE SANCTISSIMA TRINITATE.

AQUVM est, Pater Beatissime, Christi populum Sanctissimæ Trinitatis arcana diuinitus edoctum, festum atque solennem habere diem institutum, quo tres hypostases in singulari vnitate naturæ sacro ritu antiquæ religionis, & publicæ confessione quotannis veneretur. Dum enim cæteri mortales, tetris inscitæ nubibus circumfusi, quasi abyssi facies, obdusta tenebris caligine cæca opprimuntur, vni nos, qui Christiano nomine censemur, tanti mysterij participes effecti, ea mente volumus, quæ nec superæ illæ puræ, & ab omni concreione separatæ mentes, nisi Diuina ope patefacta, consequi potuerunt. Multa quidem antiquitus gentes exteræ scriptis mandarunt, ex Hebræorum haulta monumentis, quibus trina Dei videtur hypostasis adumbrata. Deus etiam immortalis per paucas rerum diuinarum intelligentias ex parte ijs aliquando enudauit, vt Theologia omnis litteris consignata, quasi musicum Instrumentum vario chordarum genere instructum, suauiore, & ob complexum Peregrini concentus harmoniam redderet plenior. Cæterum, quæ illi ab Hebræis acceperunt, eorum sententiam minime assecuti, ad fabulas, & figmentorum inuolucra traduxerunt, vt olim Palæstini inuidia ducti mundos Abrahæ puteos, humo iniecta, obstruxerunt: & si quo lucis radio Dominus ex immensis illis, quibus à nobis disunctus est tenebris, vniquam eis illuxit, non tam illorum mentes illustrauit, quàm copioso lumine perstrinxit, & post abscessum lucis, in maiori quodam horrore dimisit; non secus, ac fulgur, nubibus obscura nocte disruptis, repentina coruscatione, oculos hebetat, atque tenebras relinquit quodam modo crassiores. nobis ergò datum est conferim ex affluentissimis Scripturæ sacræ riuus pulros haurire latices, sitimque veritatis explorare, nobis, percussa in deserto petra, salutare aquarum fluxerunt. nobis, percusso pastore, Christo, inquam, in crucem acto, noui testamenti fontes apparuerunt, aquæ illius vena diducta, quæ diuino mixta sanguine, ex eius latere manauit. nobis denique fidei ductu, in penitissimum illum patris vitrum deuenire, ibique filium in æternitate genitum, & Spiritum sanctum ab utroque prodeuntem, atque nexu indissolubili vtrumque connectentem, quasi per speculum, in enigmate contemplari licet. Sed beneficiû hoc non omnes agnoscunt, nec quæ de æterna illa, beata, rerumque omnium effedrice triade Christus enuntiauit, admittunt. negant verbû natura Dei filium, patri cœternum, & eiusdê cum illo perfectionis. O ingratas redemptori nostro creaturas. O scleratos diuinitatis expensores. Christus Dominus vnde originem ducat, cuius naturæ existat, clarius declarauit, quam ab istis doctrinæ sanæ euersoribus queat in dubitationem adduci. Ego (inquit) ex Deo processi, exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad patrem; quare ergò fronte effrontes isti abnegatores Euangelij eum insitiantur ortum à patre? Sed, & Sapiens candorem eum appellat lucis æternæ, & speculum sine macula. vt multo minus Deus sine filio, quàm lux sine candore, vel memento temporis possit existere. Filius etiam sapientia est æterni patris. numquid igitur sempiter-

Sempiterno tempore sine filio pater potuit existeret? an non excordes isti homines, atque demetati, Deum faciunt eterno tempore insipientem, innumeris deinde sæculis deuolutis, quando scilicet filium, ut ipsi voluit, genuit, factum sapientem? & quo nam pacto patrem concipiunt sine filio? si filius lumen est, quo sine nihil potest intelligi, (in lumine enim suo *videbimus lumen*) qui ortum filij tollunt æternum, non possunt sempiternum illud esse patris, quod ante filij productionem ponunt, mente concipere: lumen enim sibi auferunt ad æternitatis paternæ cognitionem pernecessarium: denique, si nemo vadit ad patrem, nisi per filium, abnegato filio aditum sibi præcluserunt deueniendi ad patrem. longè enim sunt à luce vera, quæ illuminat omnem hominem, & in clarissimo splendore tenebras sectantur, seseque reddunt Hebræis cecitate superiores. Hi enim, cum accepissent Christum se appellare Dei filium, maledicti eum accusabant, quasi equalem Deo se faceret. Et quidem eo posito principio, non male ad asseram sibi à Christo diuinitatem inferebant. filius enim ut eiusdem est naturæ cum patre, ita equalis dignitatis, atque perfectionis. Quod ergo intellectum est ab excordibus Iudæis, id Ariani omnium vœcordissimi, non sunt assecutij sed parum eis fuerat cecitate, atque socordia Hebræis antecire, nisi ingratitudine, atque grauissimo prodicionis crimine eisdem anteuertissent. prodidit enim Iudas diuinum verbum hominem factum, & in serui formam constitutum Iudæis: prodidit Arius, Dei filium in sede maiestatis positum, ac terræ, cælique imperio potitum, perfidis Christianis. sese enim à fidei veritate subducere diuinitatē Dei filio negare, regnū eius tetra lue falsorū dogmatum inficere, funestā in Ecclesia faciem discordiarum accendere, aduersus publicam Christi ouium concordiam, securitatemque coniurare, inconstitem illam Christi vestem, cui etiam immanissimi carnifices pepserunt, in infinitas partes scindere, terram, quæ ab Ecclesiæ primordiis labij erat vnus, & sermonum eorumdem, cum idem omnes saperent, & loquerentur, immissa dogmatum quasi linguarum varietate, confundere, fideles, quorum erat *cor vnum, & anima vna*, in varias sectas valdè dissectas distrahere, hæc, & alia sceleratè admittere, Christum prodere est, Christum nouis vulneribus afficere. ut mirum non sit, Iudam, & Arium, insignes verbi diuini proditores, Dæmonis organa, atq. mancipia, huc, illucque raptata, atque rotata, ut erant ferè pares in crimine, sic disruptos effusis visceribus crepuisse medios, paresque patrati sceleris pœnas dedisse. Et quamuis longè, latèque hæresis ista propagines extendisset, ac orbem complexa locū fere nullum sanctæ Triadis præconibus tutū reliquisset, altiusque omnino radices olim immisisset, quàm vt facile conuelli posse videretur, breui tamen veritas emicuit, & orbis, excusso Arianorum iugo, ut quondam terra deposito aquæ pondere, respirauit. Proh Deum immortalem, quot nam illi tormēta orthodoxis hominibus ingesseret? quot martyres gladio cæsi? quot securi percussi? quot igne absumpti? quot equuleis exanimati, quod Arianorum deliramenta illa plena vertiginis auersarentur? quod præclaram religionis hereditatem à maioribus acceptam retinerent? quod filium germen patris, & cum patre rerum omnium principium, eundemque carne suscepta voluntatis paternæ executorem, & magni consilij angelum pleno ore prædicarent? quot linguis mutilati, ne inuisa illa sedentibus in tenebris, & vmbra mortis voce, Trinitas in vnitate adoranda, impiorum aures diutius personarent? Fecit id Honorius Vandalorū princeps, homo sceleratus, & peste infectus Aria-

na, in Libya, multisque linguas ad imum secutus, auscultque, arbitratas ea carnal-
 ficina Sacrosanctæ Trinitatis confessoribus perpetuum fore silentium impo-
 nendum: sed nihil valent cōtra Dei sapientiam vāfra, & iniqua mortaliū con-
 silia. ij enim, linguis radicitus ē gutture excisis, loquebantur tamē rectē, &
 articulate, quōrum permultos sese Constantinopoli vidisse, audisseque clarē,
 & distinctē locutos testatur Procopius eorum temporum scriptor fidelissi-
 mus: mentionemque eius miraculi in edicto Iustiniani factam Euagrius litte-
 ris consignauit. O rem inauditam, P. Amplissimi, o grauissimum veritatis te-
 stimonium. homines elingues linguę munere minime caruisse. quis non intel-
 ligat haud potuisse prohiberi Sanctissimæ Trinitatis præconium? indignum
 fuisse, verborum exprimendorum facultate priuari eos, qui diuinum verbum
 carnem factum profuso sanguine constantissimē tuebantur? Sed non omnibus
 insigne illud martyrij donum diu mansit integrum. Vnus enim & alter ex ea
 multitudinē cum ad muliebres complexus animum appulissent, vt primū ea
 de re agere cœperunt, continuo in omnem vitam obmutuere, neque enim par
 erat, homines pollutos, voluptatumque lenocinijs captos, clarissimum illud di-
 uinæ potentie monumentum in ea sorditate circumferre. mihi vērō, tot culpis
 inquinato, tanta delictorum mole oppresso, quis nam erit animus gerendus;
 quod in augustissimo confessu isto, terrarum orbis longē sanctissimo, pollutis
 labijs, impuro corde, purissimum istud mysterium explicare ausus fuerim, &
 quasi contaminatis manibus attrectare? Christo, gestientem, & sese effren-
 tem isto delictitiam continere nequiuimus. effundimur omnes in tuas lau-
 des, & sanctam Triadem, quoad possumus oratione, cantuque celebramus;
 quatenus Romanæ Ecclesię gremio contingemur, idem sapimus omnes, idem
 profitemur. Inde qui recesserunt, hodiernā latitiam non omnes agnoscunt.
 Sed quousque tandem etrabundi, in deuia, præruptaque ferentur? numquam
 ne disperfa Ecclesię tuę membra in vnā coitura sunt harmoniam, & vti Pro-
 pheta tuus prædixit, non iungetur os ossi, & iunctura iunctura? Tu, pater æter-
 ne, cui gignendi vim nefarij isti veritatis corruptores auferre, cuius fontes
 vberrimos perpetuo fluentes obstruere conati sunt, tu verbum ante sæcula
 genitum, cui Dæmonum isti emulatores Diuinitatis appellationē inuiderūt;
 tu sanctissimo Spiritus, quem à Diuinitatis communionē fanatici homines,
 quod in ipsis fuit, seiungere, tu, inquam, sancta, & beata Trinitas, cuius
 vnitatem factiosi, atque seditiosi turbarum excitatores arbitrati sunt sese con-
 uulsuros, monstra ista, atque portenta, diutius inter nos agere, nobile amoris,
 & beneuolentię legatum, testamento nobis à Christo relictum, extorquere,
 ore sacrilego in te maledicta conijcere non sinas: sed ijs ad veritatem addu-
 ctis, illud vno ore omnes communicata lætitia exclamare velis; Benedicta sit
 sancta Trinitas, & indiuisa vnitas, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, in sæcu-
 la sæculorum. Amen.

D I X

